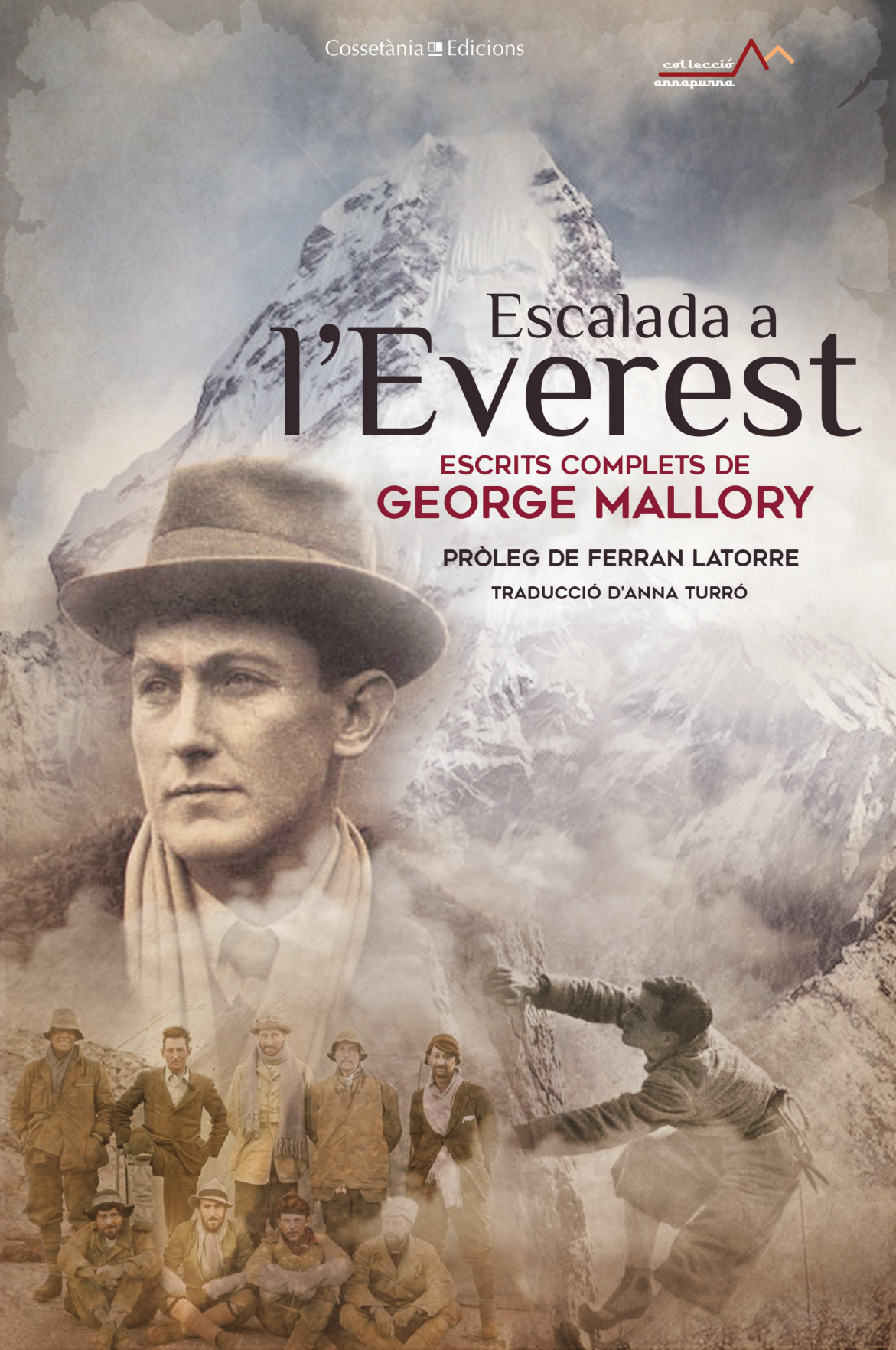

Escalada a l'Everest

ESCRITS COMPLETS DE
GEORGE MALLORY

PRÒLEG DE FERRAN LATORRE

TRADUCCIÓ D'ANNA TURRÓ

Col·lecció Annapurna - 7

ESCALADA A L'EVEREST

Escrits complets
de George Leigh Mallory

INTRODUCCIÓ:

Peter Gillman

Títol original:
Climbing Everest. The Complete Writings of George Leigh Mallory

© text autoritzat i edició de Peter Gillman, Gibson Square Books Ltd., 2010

L'autorització per a aquesta edició ha estat acordada amb
Gibson Square Books Ltd., Londres, Regne Unit (rights@gibsonsquare.com)

Primera edició en català: març de 2020

© de l'edició:
9 Grup Editorial
Cossetània Edicions
C. de la Violeta, 6 • 43800 Valls
Tel. 977602591
cossetania@cossetania.com
www.cossetania.com

Director de la col·lecció: Enric Faura

Traducció: Anna Turró

Assessorament: Francesc Roma i Casanovas

Disseny i composició: 3 x Tres

Impressió: Romanyà Valls, SA

ISBN: 978-84-9034-943-4

DL T 189-2020

ÍNDIX

INTRODUCCIÓ	
<i>per Peter Gillman</i>	11
ESCALADA A L'EVEREST	
L'alpinista com a artista.....	19
L'art de la muntanya.....	31
Només nosaltres. <i>Mont Maudit, 1916</i>	43
Gebrada radiant. <i>Mont Blanc, 1919</i>	61
EVEREST	
Reconeixement. <i>Mont Everest, 1921</i>	85
Penya-segats negres. <i>El reconeixement de l'Everest, 1921</i>	99
L'aproximació pel nord.....	99
Continuació... ..	133
L'aproximació per l'est.....	148
L'atac	173
El temps i les condicions de la neu	179
La via cap al cim.....	187
Més pur que els mortals. <i>Everest, 1922</i>	193
El cim sense conquerir. <i>Everest, 1922</i>	209
Trons al cel. <i>Everest, 24 de maig de 1924</i>	225

INTRODUCCIÓ

El 12 d'abril de 1922, en George Mallory es va asseure a escriure una carta a la seva esposa, la Ruth. L'expedició britànica de l'Everest havia acabat d'arribar al poble fortificat de Kampa Dzong després de travessar una tempesta de neu que els esborrava totes les traces i que havia convertit l'altiplà tibetà en un desert de neu i glaç. Segons va explicar en Mallory, duia dues capes de roba interior, una de llana i l'altra de seda, una camisa de franel·la, una jaqueta curta, una rebeca de pell de xai i un abric Burberry, a més dels pantalons *plus fours*,¹ dos parells de mitjons de llana i unes botes de pell de xai. Així i tot, tenia les mans tan fredes, explicava a la Ruth, que amb prou feines podia sostenir la ploma.

Diu molt de la tenacitat i dedicació d'en Mallory el fet que acabés aquella carta on explicava a la Ruth com «les ombres de la muntanya anaven cobrint gradualment la plana» i n'hi detallava «les tonalitats delicades de rojos, grocs i marrons» que omplien el paisatge abans no arribava la neu. També ens permet copsar la imatge que tenia d'ell mateix com a escriptor. Per començar, ell creia que tenia el deure de deixar un registre fidedigne de tot el que veia i succeïa en l'expedició d'aquelles cinc setmanes dures d'ascensió a l'Everest. En una època en què la història encara s'escrivia amb ploma i tinta, les cartes eren un mitjà de comunicació vital en la cadena del testimoniatge, i no hi ha dubte que en

1. Pantalons per fer esport de l'època. Es tractava d'un calçó bombatxo rematat uns deu centímetres per sota del genoll, i generalment dut en combinació amb mitjons alts. (N. de l'E.)

Mallory era molt conscient del paper que jugaria aquella expedició en la saga de l'exploració humana.

Els seus escrits també empaitaven objectius més personals. En George i la Ruth s'havien casat el juliol de 1914, just abans que comencés la Primera Guerra Mundial. Com a oficial d'artilleria, en Mallory es va passar un any i mig, de manera esgraonada, al front occidental. Durant tot aquell temps, el fet d'intercanviar correspondència de manera regular, en el cas de la Ruth de manera diària, va ser molt important per sostenir el seu matrimoni. Per això, quan en Mallory va anar a l'Everest, tres cops en quatre anys, van seguir amb aquella pràctica amb la intenció de mantenir la flama i l'amor en la seva relació.

Tant mentre va durar la guerra com quan va ser a l'Everest, el grau d'intimitat del contingut de les cartes va ser sempre molt gran: la Ruth explica a en George tot el que passa, per bé i per mal, en el seu dia a dia amb els tres fills petits de la parella: la Clare, en Berry i en John. El fa participar dels fets quotidians que la preocupen, de les trobades amb els pares de l'un o de l'altra o de l'estat del jardí de la casa familiar a Godalming, Surrey. En George, en les seves respostes, inclou també tota mena d'anècdotes personals dels seus companys, tant del Front Occidental com de les ascensions al Tibet i descripcions dels progressos de cada moment de la guerra a França i de l'expedició muntanyenca. Les seves cartes resulten especialment punyents ara que sabem que el seu amor estava destinat a acabar-se quan en Mallory va desaparèixer a prop del cim de l'Everest poc abans que complissin els deu anys de matrimoni.

Quan era a casa, a Godalming, en Mallory reciclava les cartes, per fer servir un terme modern, per contribuir als llibres oficials de les expedicions. Si bé n'eliminava les referències més indiscretes dels seus companys d'escalada, l'impuls de la seva narrativa i la qualitat de les descripcions són, en essència, les mateixes. El relat que conforma els sis capítols del *Reconeixement de l'Everest 1921* ressalta encara més al costat dels onze capítols, més plans i feixucs, escrits pel tinent coronel Charles Howard-Bury, el cap de l'expedició, que en Mallory descrivia com a «terriblement dolents».

Fou com a resposta a aquest tipus de prosa monòtona i mancada de qualsevol emoció que en Mallory havia desenvolupat unes teories d'escriptura pròpies. També es derivava de la implicació que va tenir amb el grup de Bloomsbury i del que s'anomenava l'Escola d'Amistat de Cam-

bridge, on l'obertura i la franquesa emocional eren les bases de tot. En Mallory considerava imprescindible que els escrits sobre alpinisme funcionessin a nivell emocional, revelessin els sentiments dels participants i busquessin evocar aquests sentiments en el lector. No era partidari de la serietat de la prosa muntanyenca tradicional, els autors de la qual s'esmerçaven a amagar els seus sentiments darrere del vel de la ironia i de les subtileses.

A en Mallory també li agradava conjurar nous epítets: al campament minúscul de Shilling, durant l'aproximació de 1921, va escriure que el vent, una força implacable i sempre present, escombrava la sorra de la llera d'un riu de manera que la feia onejar com un mar de seda aquosa. Aquests tocs descriptius il·lustren el plaer que li provocava l'assaborir noves experiències, una de les principals motivacions de la seva vida, i la determinació de plasmar-les de tal manera que la resta de persones, començant per la seva estimada Ruth, ho poguessin copsar.

En Mallory s'havia iniciat en aquest procés feia com a mínim una dècada. El ventall d'obres seves publicades no és gaire extens: en total va escriure sis articles per a les dues publicacions sobre escalada més importants d'aquella època: l'*Alpine Journal*, publicat per l'Alpine Club, i el *Climbers Club Journal*. El primer d'aquests articles, escrit el 1913, porta el títol d'*El muntanyenc com a artista* i explica les teories que tenia sobre la literatura de muntanya i l'escriptura en general.

El tema primordial que tracta en Mallory és el significat de la paraula *risc* en muntanyisme. El fet que triés parlar d'això és significatiu, ja que els practicants del muntanyisme es podrien intentar enganyar a si mateixos, i als seus familiars i amics, i convèncer-se que el que perseguien no comporta uns riscos excessius ja que segueixen totes les normes de seguretat. Precisament, en Mallory va escriure aquest article en un moment en què el grup d'elit que formava l'epicentre del muntanyisme britànic estava passant per un moment delicat després de perdre diversos dels seus membres en accidents a les muntanyes de Snowdonia i els Alps.

En Geoffrey Winthrop Young, un dels promotors del món de l'escalada britànica i el principal patrocinador de les expedicions d'en Mallory, fou un dels que van quedar més afectats per aquelles morts, conscient que representaven el final de l'era de l'escalada ingènua. En Mallory, a l'article, posa amb valentia aquests temes damunt de la taula, escruta la validesa de les experiències dels alpinistes i es treu de la màniga la me-

tàfora d'una simfonia que representa els ritmes de l'estètica i l'atractiu emocional de l'alpinisme. Si bé en Mallory no estava segur d'haver reeixit en l'objectiu d'aquell escrit, l'article va representar un intent profètic d'identificar el nucli emocional de totes les experiències esportives que presagiaven la recent onada d'escrits entorn de l'esport.

En Mallory va reprendre aquestes exploracions en el segon article que va escriure el 1917 mentre era lluny del front, en un campament d'entrenament militar de Winchester: *El Mont Blanc des del Col du Géant pel contrafort de l'est del Mont Maudit*. En Mallory havia observat que la terminologia del conflicte i la guerra es feia servir habitualment per crear un antagonisme entre els alpinistes i la muntanya. A l'article, hi descriu una ascensió al Mont Maudit i al cim veí, el Mont Blanc, que va fer juntament amb dos amics, el 1911. En aquesta ocasió retrata l'ascens com un viatge interior en què sospesa les accions en funció de la seva resposta emocional a la seqüència d'esdeveniments: des de la sensació de culpabilitat per haver clavat una puntada de peu al fogonet de l'esmorzar fins a la sensació d'alarma en la part més perillosa de l'escalada. Aleshores, al cim, en Mallory rebutja les nocions de victòria i de conquesta. En el passatge més citat d'aquest relat, diu: «No estem exultants; estem molt contents i alegres; sorpresos amb serenitat... Hem vençut l'enemic? No és altre que nosaltres mateixos...»

Poc temps més tard en Mallory va fer un intent de forjar-se una carrera basada en part en els seus escrits. Havia fet de professor a la Charterhouse School de Godalming, però va deixar la feina per formar part de la primera expedició britànica a l'Everest, l'expedició de reconeixement de 1921 en què en Mallory tenia el difícil encàrrec d'identificar la possible ruta fins al cim per la cara nord. Tenia pensat viure d'escriure i de fer xerrades sobre les expedicions a l'Everest i altres temes més amplis, com redactar entrades per a una enciclopèdia sobre l'Himàlaia, o l'article que li va publicar la revista americana *Asia* el 1923. Malauradament no va aconseguir els ingressos que esperava i la tardor de 1923 ell i la seva família es van traslladar a Cambridge, on ell va treballar com a professor extern d'història.

És una ironia terrible que un dels motius pels quals es va veure obligat a renunciar a la seva faceta d'escriptor fos la parsimònia del Comitè de l'Everest, que era qui va organitzar les tres expedicions de què en Mallory va formar part. Quan va presentar els capítols del relat del

reconeixement de 1921, ho va fer amb el clar convenciment que seria remunerat per la seva tasca. El novembre de 1923, només tres mesos abans que s'embarqués en la tercera i última expedició, en Mallory encara no havia rebut cap retribució econòmica. Així i tot, quan va insistir al comitè, la resposta que va rebre va ser negativa. El comitè va revocar la seva promesa i li van comunicar que no s'efectuaria cap pagament, per bé que va afegir de manera moralista que «apreciava el valor de les seves contribucions».

És més que dubtós que el comitè apreciés la qualitat de la contribució d'en Mallory, que era rotundament diferent del relat pompós de Howard-Bury, el cap del reconeixement. Es tracta del millor relat d'en Mallory, que presenta una narrativa àgil que pren el caràcter de creuada i ocupa un punt a mig camí entre l'escriptura experimental i el periodisme més pragmàtic. Destaca especialment perquè capta l'essència d'aventura cap a un món desconegut que va representar aquell reconeixement de 1921. Cap occidental havia estat mai a menys de 60 milles de l'Everest, i la zona no apareixia en cap mapa detallat. A més, durant bona part del camí d'aproximació pel Tibet, els expedicionaris no van poder veure la muntanya, que sempre va estar amagada sota els núvols.

Com a aventurer i escriptor que era, en Mallory esperava el moment en què podria veure l'Everest amb els seus propis ulls. Esperava que fos un moment revelador que li permetés compensar la frustració que ell i els seus companys havien experimentat fins llavors. El dia 12 de juny, ell i el seu company Guy Bullock van escalar una muntanya de sobre el riu Yaru i van mirar cap a on sabien que es trobava l'Everest. Durant l'hora següent, els núvols es van anar apartant i els van permetre veure una imatge primer fragmentada dels glaciers i les arestes, fins que finalment els va aparèixer davant seu la gran cara nord de la muntanya i el cim piramidal.

En Mallory va descriure el moment de la visió en una carta que va escriure a la Ruth el dia 15 de juny i que més endavant va reescriure per als capítols del llibre sobre l'expedició. També hi va incloure un símil que seria bàsic tant en les seves motivacions com en la seva vida: «Les formes de la muntanya sovint són fantasies que s'observen entre la boira», deia. «Aquestes van ser com la creació més salvatge d'un somni.»

La noció del somni ja apareixia en diverses de les cartes i dels relats que havia escrit en Mallory anteriorment, però aquí és on pren més for-

ça. L'impuls per perseguir els seus somnis va inspirar les decisions i les accions que va prendre i és el que ens permet entendre millor el que van viure ell i els seus companys en la seva aventura cap al desconegut. La voluntat amb què rebien els perills del seu camí serveix de testimoni de l'optimisme i la valentia que són a l'epicentre de la naturalesa humana.

A manera de postdata voldria presentar un petit escrit. L'any 2000 es va publicar la biografia de George Mallory que vam escriure juntament amb la meva esposa, Leni. En aquell moment va ser un plaer i un orgull la rebuda que va tenir i, encara més, el premi Boardman Tasker que va rebre l'obra en la categoria de relats sobre alpinisme. De seguida vam saber que publicaríem un segon llibre, el recull d'escrits del nostre protagonista i heroi. El que va venir després va ser la clàssica història del procés esgotador que suposa buscar un editor que cregués com nosaltres en el projecte. Ens el van rebutjar en tres ocasions i el vam aparcar. És per això que fou un plaer, tenyit de certa enveja, assabentar-nos que Gibson Square Books publicava aquest recull d'escrits d'en Mallory. Confiem i esperem que els lectors apreciaran com nosaltres les qualitats de George Mallory, un home atrevit, innovador i inspirador en els seus escrits i en la seva vida.

PETER GILLMAN

ESCALADA A L'EVEREST

De l'Everest, no n'esperem compassió.

GEORGE LEIGH MALLORY

L'ALPINISTA COM A ARTISTA

Per a mi, hi ha dos tipus d'alpinistes: els que tenen l'alpinisme en una alta consideració i els que no en tenen cap mena de consideració. Em deprimeix pensar que no entenc gaire ni els uns ni els altres, i em costa de creure que els segons siguin tan beneïts com me'ls imagino. Potser és una distinció sense sentit; potser és només qüestió d'actitud. Així i tot, com a actitud, la postura de l'alpinista del primer tipus xoca amb menys violència amb la simple raó. Per a ell, escalar és alguna cosa més que una diversió, i també és més del que poden ser, per a altres homes, altres formes d'activitat atlètica, perquè per a ell es tracta d'una cosa important a la vida. Si a aquest alpinista el privessin de la seva activitat, de ben segur que ho viuria com una degradació, una pèrdua de la virtut. Per als que el tenen en alta consideració, l'alpinisme pot ser una de les formes modernes de salvació, juntament amb l'*slumming*,² les estadístiques i altres formes de cultura, però més completa que cap d'elles. Tenen una arrogància en relació a la seva afició difícil d'igualar. I, per exemple, quan es presenten ells mateixos mai no es deixen comparar amb cap altre esport de camp. Assumeixen una superioritat desmesurada, per bé que no n'ofereixen cap explicació.

Jo soc del tipus arrogant, i puc ser-ne un bon exemple perquè resulta que també soc un home avesat als esports. No pretenc que d'aquesta premissa s'aconsegueixi cap inferència quant als meus hàbits. Es pot fàcilment ser esportista sense haver caminat mai amb una arma de foc a sota del braç ni haver muntat a cavall amb elegància. Soc esportista

2. A l'original. (N. de l'E.)

simplement perquè altres homes diuen que ho soc; seria impossible convèncer-los del contrari, i no serviria de res queixar-se. És més, un cop acceptat el meu destí amb humilitat i acostumat a aquest estil de vida, m'enorgulleix demostrar, si puc, que soc mereixedor del títol. Tot i que un esportista pot estar lliure de culpa d'actes esportius, un que hagi adquirit la reputació esportiva si pot mostrarà la seva causa amable sempre que pugui. Ara, no hi ha cap dubte que qualsevol expedició als Alps té una naturalesa esportiva, i gairebé agressivament esportiva. Així i tot, mai no em passaria pel cap, ni a mi ni a cap altre alpinista del tipus arrogant com podria ser un esportista, intentar demostrar el meu títol fent referència a l'alpinisme als Alps. Tenim l'alpinisme dalt d'un pedestal que està per damunt de les activitats d'esbarjo habituals dels homes. El mantenim a part i l'etiquetem com una cosa amb un valor especial.

Això, si bé podria passar sense més comentaris, és un acte senzill de rebel·lió. És una desviació important de l'estàndard normal del que està bé i del que està malament, i si aconseguíssim establir el valor que donem a l'alpinisme, molestaríem a tot l'ordre de la societat, igual que la molestaria que un nombre prou gran de persones es creguessin estar, pel fet de menjar-se els ous amb ganivet, per damunt dels pobres ingenus que se'ls mengen amb cullera.

Però hi ha una manera de comportar-se igual per als rebels i per als altres. La societat pot esperar, com a mínim, que els rebels s'expliquin. Els altres homes estan exempts de fer-ho perquè fan servir les etiquetes conegudes de manera convencional. Hi va haver un moment en què la pràctica esportiva i l'observança religiosa van quedar per damunt, o per sota, de la necessitat de donar explicacions. Es van embotellar i etiquetar com a «extra sec», i aquesta valoració es va acceptar com a premissa per als judicis a priori que feia la societat en general. Les minories rebels en algunes ocasions s'han comportat de la mateixa manera, i precisament per l'arrogància del seu dogmatisme han fet una revolució. Els homes de les farinetes amb sal han introduït una moda que afirma que és correcte menjar-se les farinetes amb sal, i que no és pas pitjor amagar la seva naturalesa amb alguna altra disfressa que passar l'ampolla d'esquerra a dreta en comptes de fer-ho a l'inrevés. Aquest és el triomf que s'aconsegueix amb l'arrogància. Però el que tenen de bo els rebels és que exposen el seu cas perquè el món el vegi.

Els alpinistes que, com jo, tenim l'alpinisme en una alta consideració tenen moltes coses a explicar, i ja és hora que ho facin. És evident que posen la seva vida en perill. Amb quina finalitat? Si fos només pel plaer físic, pel gaudi de certs moviments del cos i per experimentar la joia de la imitació, no valdria pas la pena. Els alpinistes no són res més que un grup especialment foll de gent desesperada; es troben al mateix nivell que els caçadors, però són molt menys raonables que aquests. L'única defensa de l'alpinisme se situa en un pla més elevat que la simple sensació física. És ben sabut que l'alpinista viu emocions més intenses que li fan bé a l'ànima. Els contraris a aquesta pràctica segurament es puguin prendre aquesta afirmació amb escepticisme. Ell, també, podria dir que fer vacances li fa bé a l'ànima. Probablement sigui cert que qualsevol persona serà millor i més virtuosa després de passar un parell de setmanes de vacances ben merescudes al costat del mar i gaudir amb activitats sanes. Com s'entén que les alegries de l'alpinista siguin més valuoses que les del que passa unes vacances a la platja? Quines són aquestes emocions de què parla l'alpinista de manera tan esquiva? I si és cert que són tan valuoses, no hi ha una manera menys perillosa de viure-les? Es plantegen aquestes preguntes, els alpinistes, i les contesten de nou amb cada nova experiència, o és que gaudeixen d'una mena de convicció màgica sorgida de la ignorància comparada de temps pretèrits?

Potser seria prou bo trobar més sovint un adversari que ho pogués discutir en aquests termes. A la pràctica, em trobo ben pocs homes amb la voluntat de debatre seriosament sobre l'alpinisme. Suposo que s'imaginen que parlar-ne amb mi no els faria cap profit; i he de confessar que si algú em planteja la pregunta se'm desperta l'impuls de guanyar-lo amb arguments. Puc assumir un cert menyspreu cap a la civilització, i puc fer frases sobre bells paisatges, i deixar-les anar, com qui té un secret però no li fa cap por dir-lo perquè tampoc no l'entendria ningú —frases que fan referència a la revolta divina de la Naturalesa en el seu èxtasi per fer muntanyes—.

Així, faig una crida a l'efecte del paisatge sobre la meva sensibilitat estètica. De tota manera, encara que per mitjà de les paraules pogués transmetre un sentiment, no hauria explicat res. El plaer estètic està connectat de manera vital amb les nostres accions, però no les explica ni les excusa. No hi ha ningú que somniï, ni per un moment, que el que aparentment ens mou sigui el nostre desig de veure coses boniques. El

tren de muntanya ja podria satisfer aquesta mena de desitjos. Si proporcionés uns quants punts de vista a diferents estacions i amagués tots els senyals del seu mecanisme, podria estar organitzat de manera que donés totes les alegries estètiques de què gaudeix el muntanyenc als intrèpids compradors dels bitllets. Amb molt menys temps s'obtidria el mateix resultat i m'imagino que fins i tot tindria l'avantatge que donaria, a tots els amants de la muntanya, l'oportunitat de compartir les seves emocions amb un grapat més multitudinari i divers de companys. Però només la idea d'associar aquest mecanisme amb una muntanya nevada resulta abominable per a qualsevol tipus d'alpinista. Per a ell, seria una mena de violació. El fet que ho entengui així indica l'èmfasi amb què rebutja els motius simplement estètics com a defensa principal del seu argument.

Jo suposo que, segons opinen moltes persones que tenen la possibilitat de jutjar, els alpinistes no tenen motius per dir que el que ells persegueixen sigui superior quant a la bellesa natural. I de ben segur que hi hauria molts caçadors que no veurien amb bons ulls una afirmació d'aquesta mena. Per tant, no podem dir que l'alpinisme i la caça es trobin en plans diferents si parlem des del punt de vista dels mèrits —si afirmem que les alegries físiques i estètiques es combinen per a nosaltres i no per als altres—.

Això no obstant, no deixo de ser arrogant i estic convençut de la superioritat de l'alpinisme per damunt d'altres tipus d'activitats de lleure. Però, què vull dir, quan parlo de superioritat? I en quina mesura ho afirmo? En quin nivell posem l'alpinisme? Quin lloc ocupa, en l'ordre de les experiències, la nostra experiència com a alpinistes? La resposta a aquestes preguntes ha d'estar molt lligada amb tota l'explicació de la nostra posició i pot ser que inclogui una defensa de l'alpinisme.

D'entrada, hem d'admetre que la nostra literatura no dona a entendre que la nostra activitat estigui igual de preocupada pels aspectes espirituals que pels físics. Això és així, en part, perquè requerim certa informació pràctica de qualsevol que descrigui una expedició. Els nostres diaris, amb una excepció, no busquen crear literatura de qualitat sinó tan sols oferir coneixements útils a altres alpinistes. En aquest sentit, intentem precisar el punt exacte d'una ruta, explicar per què les condicions meteorològiques o l'estat de la neu, el gel o les roques van ser favorables o desfavorables per a l'expedició, i quines han estat les dificultats reals i els perills que es van haver de superar. Naturalment, si acceptem aquestes

circumstàncies, l'impuls de cercar una expressió literària s'esvaeix; no tant perquè no sigui un assumpte adequat per a l'expressió literària sinó perquè és massa complicat de fer. Una gran expedició als Alps, posem per cas una travessa al Mont Blanc, seria una temàtica excel·lent per a un poema èpic. Però nosaltres no som poetes, i encara menys Homers o Miltons. El que sí que posseïm és una poesia lírica relacionada amb les muntanyes i la valorem molt per l'expressió de molts dels sentiments que ens desperten. Però no es pot dir que l'alpinisme en el sentit tècnic ofereixi una experiència emocional que només es pugui aconseguir mitjançant aquesta activitat. Alguns assaigs i alguna descripció donen a entendre que és una activitat que implica la part espiritual de l'home. La major part dels que descriuen expedicions no les presenten ni tan sols com a aventures, i encara menys les connecten amb cap experiència emocional exclusiva de l'alpinisme. Alguns escriptors, després de les referències habituals als simples fets, introdueixen un paràgraf per resumir de manera sumària l'experiència estètica; la majoria només esmenten els sentiments de passada o ni els esmenten, i potser aquests són els llestos.

Per altra banda, no és gaire difícil escriure sobre les impressions estètiques de manera que es generi plaer. Si no demanem massa, molts escriptors ens poden complaure en aquest aspecte. Podem sentir plaer, sense que ens remogui les entranyes, per qualsevol que ens pugui fer creure que ha experimentat la bellesa estètica; potser no sentirem el que hagi sentit l'escriptor, però si en parla amb senzillesa sí que estarem encantats de percebre que ell ha sentit el que nosaltres també som capaços de sentir. Per regla general, els alpinistes que escriuen no se'n surten ni d'això tan simple. Si són prou atrevits per aventurar-se en la descripció d'una sortida o d'una posta de sol, massa sovint en llegir-los no sabem del cert si van sentir res en viure-ho. I és així encara que puguem saber del cert que són persones avesades a sentir com ho fem nosaltres mateixos.

Aquestes observacions sobre la nostra literatura muntanyenca no les faig amb la intenció de censurar res ni per mostrar cap decepció; les exposo com a fenòmens que cal explicar, no tant per la naturalesa de l'alpinista com per la naturalesa de les seves accions. L'explicació que a mi m'atrau es deriva simplement de la concepció de l'alpinisme que, expressada o no, m'imagino que compartim tots els alpinistes arrogants com jo. Nosaltres no creiem que les nostres experiències estètiques de la sortida o la posta de sol, els núvols i els trons siguin esdeveniments

importants en la pràctica de l'alpinisme, però sí que pensem que no es poden separar, catalogar i descriure individualment com a experiències. No són incidentals a l'alpinisme, sinó una part vital i inseparable de l'activitat; no són ornamentals, sinó estructurals; no són diversos elements que provoquen emocions, sinó parts d'una mateixa emoció; potser són els gorgs cristal·lins, però deuen la seva existència a un riu més llarg.

És aquesta unitat el que fa que tants intents de descriure els detalls estètics semblin inútils. D'alguna manera, passen de llarg del que és important i fracassen en la temptativa d'emocionar-nos. Això passa perquè només són fragments. Si agafem un moment i en presentem només la qualitat emocional separada de la resta, haurem perdut la veritable essència que li donava valor. Si escrivim sobre una expedició des d'un punt de vista emocional en alguna de les seves parts, haurem d'escriure tota l'aventura, de cap a fi.

Un dia ben aprofitat als Alps és com una bella simfonia. *Andante*, de vegades *andantissimo*, és el primer moviment —la caminada lenta i feixuga per la morrena—. Però com oblidar quan la llum blava de l'albada fa pampallugues damunt la neu dura i clara! El nou *motif* entra lentament amb els instruments de vent, l'oboè i les flautes, amb una melodia remota i plena d'esperança, a la qual s'afegeixen els violins quan creix la llum i finalment tots els instruments de corda amb acords tremolosos quan els cims, un a un, queden enganxats a la teranyina daurada del dia fins que finalment la banda, en un acord triomfant, s'apodera de l'aire i esclata juganera i magnífica perquè et troba caminant sota el sol, amb la sang ara ja més calenta que et pessigolleja. I així, al llarg de tot el dia, diferents estats d'ànim indueixen el conjunt simfònic: *allegro* quan t'enfrontes a la part final d'una expedició i encara tot està en dubte; *scherzo*, potser, quan assaltes les últimes roques de l'aresta o talles graons en l'última pujada curta, amb la dansa i el bombolleig màgics dels fragments de gel quan rellisquen per damunt de la superfície cruixent de la muntanya; i llavors, per al descens, de vegades novament *andante*, perquè si bé el cim ha quedat per guanyar, has oblidat que el periple de la baixada pot ser complicat i llarg; però al final torna de nou l'*scherzo*, amb el fre de la posta de sol.

Totes les expedicions als Alps són diferents, de la mateixa manera que no hi ha cap simfonia igual, i cadascuna és una nova experiència. No to-

tes es viuen amb el mateix grau d'esperança i de força; i el que canvia en cada una no és només la proporció de plaer i de patiment, ni la qualitat d'aquests i altres ingredients i la mescla que se'n fa. Així i tot, cada aventura alpina és completa, emocionalment parlant. L'ànima viatja igual que ho fa el cos, i aquest viatge té un principi i un final i rep els efectes de tot el que succeeix entre aquests dos punts. No pots dir que una part de l'aventura fos emocional i una altra no, com tampoc podries dir que només has viatjat en una part de l'aventura i en l'altra no. No pots sostreure parts i encara conservar la totalitat de les coses. El valor de cada part depèn de totes les altres i de com estan totes elles relacionades. La glòria de la sortida del sol als Alps no és independent del que hagi passat fins aleshores i del que estigui per venir; sense el dia que s'acaba i la nit que s'enceta, la màgia de la posta de sol seria menys suggeridora i els llums de la vall profunda perdrien la promesa de repòs. És més, l'èxtasi del cim està condicionat pels fets de la pujada i l'expectativa de la baixada.

Els paisatges de muntanya ocupen el mateix lloc en la nostra consciència que una melodia recordada. Tots formen part d'un mateix, quan murmuro la melodia d'algun gran moviment simfònic o quan miro una composició concreta de roques i neu, o cims i glaciers o, encara més humilment, l'harmonia de colors dels prats i els boscos de pins de les valls alpines. Pel seu compte, en retornen a la ment impressions de coses vistes, de manera que és com si tinguéssim tot un seguit de llocs on ens agrada passar moments de lleure, refugis, per dir-ho així, que ens inviten a parar al costat de la carretera, i molts d'ells són Gorphwysfas agradables i còmodes, i que ens resulten tan familiars que donen un aire casolà i instintiu al viatge, n'eliminen les sorpreses, per molt remots que semblin quan ens hi trobem. Es veu que molta gent té una terra dels somnis estranya per on acostuma a passejar, on no «dull brain perplexes and retards», ni et sents el cos cansat ni les cames pesades, sinó que tot l'ésser emocional flueix sense restriccions i lliure de responsabilitats, no es marceix, com un rierol que corre feliç pel llit sorrenc despreocupat cap a l'infinit. La meua experiència és més terrenal que això. Les meves llars mentals són indrets reals, fàcilment visibles i reconoscibles a simple vista. Fa ben poc, quan se m'ha entravessat una frase que estava escrivint, n'he visitat un. Un rierol acabat de néixer s'obre pas entre la vall ampla d'herba fresca; avança gairebé amb la calma de la serp transparent de l'altiplà, perquè la vall és tan plana que el pendent es fa imperceptible. Els turons verds que té a

banda i banda són suaus i bonics de veure, i en un punt s'ajunten, però no s'arriben a tocar. Aquí el riu es precipita per un pendent més agrest cap a les ombres de la vall més profunda. El riu es pot seguir per un camí agrest i, llavors, quan ja tomba, abans d'arribar al fons de la segona vall per un sortint d'herba, trobes un refugi modest. En el món real, aquesta escena la van viure tres caminants cansats al final d'una primera jornada als Alps, fa unes quantes temporades. És d'allò més agradable. Quan em trobo observant de nou els detalls d'aquest paisatge, abandono el lloc fosc per on avançava incòmode i una serenor deliciosa abraça tot el meu ésser. En una altra escena que encara visito, tot i que ja no tan sovint com abans, l'element principal són un seguit de cons truncats disposats en filera amb una base circular d'un pam, més o menys. Estan fets de sorra vermellosa. En realitat, els vaig fer fa una bona pila d'anys amb un test i amb la terra sorrenca del jardí de la casa on vaig passar bona part de la meva infantesa. La qualitat emocional d'aquesta escena és més gran que la de l'altra. Em recorda la primera vegada que vaig fer castells de sorra i, d'alguna manera, relaciono algun element de la força creativa d'aquell moment amb els petits monticles de sorra vermella.

Per a qualsevol alpinista amb una imaginació com la meva diria que, normalment, les muntanyes li ompliran bona part d'aquesta terra interior, i que les escenes més importants seran escenes de muntanya —la qual cosa demostra que les experiències viscudes a muntanya, llevat que siguin terribles, tenen un valor especial—.

El que costa de saber és per què hi ha certs moments que tenen aquesta vitalitat, com si la ment fos una caverna mística amb pedres precioses amagades que esperen que hi entri un raig de llum per lluir. Quin principi determina aquesta vitalitat? Potser n'hi haurà prou encara amb l'analogia amb l'experiència musical. Les escenes de muntanya semblen repetir-se, no només en la mateixa qualitat que melodies de grans obres, com de Mozart o de Beethoven, sinó des de la mateixa causa diferenciadora. No és la intensitat del sentiment el que determina els llocs de les melodies del meu subconscient, sinó que és algun altre principi. Quan els acords de la melodia es trenquen i els diferents instruments suggereixen una harmonia completa que no satisfan; quan el ritme es perd en llacunes i remolins remots, la ment vaga, perplexa. Sent remordiment sense associar-lo a res concret; sent dolor sense pensar en cap episodi trist; sent el desig fervorós i insatisfet de no sap què. En canvi, quan la gran onada de música s'alça

amb un objectiu resolut que treu a la superfície la ferralla i l'empeny, com una ànima suprema en l'acte gloriós de la creació, llavors se satisfan els anhels i desitjos i una completa divina d'harmonia posseeix tots els sentits i la ment com si l'univers i l'individu es trobessin en un acord exacte i perseguissin un objectiu comú amb l'eficiència de la perfecció mecànica. D'una manera similar, algunes parts d'un dia d'ascensió ens fan sentir que ens falta alguna cosa; dubtem i tremolem; no avancem com homes decidits cap a un objectiu fix; els nostres plans no ens convencen i es desfan; les incomoditats no s'accepten de grat com a necessitat; el cos i l'ànima semblen trair-se mútuament. Però aleshores arriba un moment en què tot canvia i experimentem harmonia i satisfacció. L'individu, d'alguna manera, queda submergit, però sense perdre el grau de consciència. Seria més aviat com si tingués la consciència especialment desperta i això li permetés tenir més present la seva persona que mai. Són aquests moments d'harmonia suprema els que romanen per sempre més amb nosaltres com a part de la nostra persona. Hi pot haver altres ocasions i altres paisatges que recordem per il·luminar-nos el camí, com aparicions esquives, però les que van néixer de l'harmonia suprema pesen més i són les veritablement immortals. La sensació pot omplir la ment amb una tonada recordada de manera que les grans melodies principals d'una simfonia es converteixen en un punt emocional habitual per a tothom que la sent, i als alpinistes els pot servir per evocar un paisatge de muntanya.

Un cop més, però, quin valor tenen les experiències emocionals viscudes entre muntanyes? Podríem mostrar, per comparació, la mena de sensacions que tenim, però no es podria aplicar aquesta comparació a altres esferes amb un resultat similar?

Si algú volgués alterar la pau de l'alpinista arrogant només li hauria de xiuxiuejar a cau d'orella: «Per què no ho deixes córrer i t'apuntes, no sé, a una associació de futbol?» No cal dir que això no funcionaria si la pregunta la fes un futbolista, perquè en aquest cas l'alpinista s'ho prendria a broma, com si li ho digués una criatura. Almenys és el que faria jo, i no m'imagino que, per exemple, un bon president d'un club alpinista pogués reaccionar de cap altra manera si li ho digués el funcionari corresponent de l'AFA.³ Però imaginem-nos que aquest suggeriment

3. Segurament es refereix a l'Associació Americana de Futbol. (*N. de l'E.*)

el fes un membre del club (amb l'esmena, llevat que fos una ridícula, que fos de golf en comptes de futbol). Com seria de justificada la seva ira i de majestuosa la seva ràbia! I així i tot, ens podríem plantejar si els futbolistes o golfistes d'aquest món no ho viuen d'una manera semblant a la nostra. L'aspecte físic dels esportistes sembla indicar que no és així, però si el que volem és saber la veritat més honesta, no tenim més remei que indagar més endins per intentar veure què hi ha més enllà de la façana i la roba dels esportistes. Afortunadament, jo que també en soc, sé quins són els sentiments dels esportistes; i tinc prou clar que la majoria té el mateix tipus d'experiència que els alpinistes.

Ho sé molt bé, potser massa. El fet que els esportistes siguin, en relació amb el seu esport, éssers altament emocionals és alhora tan estrany i tan cert que caldria tota una vida per demostrar-ho. Seria ben agradable rondar per l'argot curiós, per tarannàs estrafolaris (entusiasme bàrbar, cortesia medieval, *side and swank* si és que es poden distingir, en les seves diverses aparences) i les simples expressions facials de les diferents espècies del gènere; i així veure que tots tenen un mateix objectiu: camuflar la profunditat del seu sentiment real. Però aquestes qüestions s'han de gaudir i digerir en la plenitud de les hores de lleure, i jo per ara les he de deixar de banda. Els simples fets, ara com ara, són suficients. L'exaltació de l'esportista en els èxits, la seva depressió en els fracassos, la seva vivacitat en l'anècdota..., tot això són les grans proves, i per la seva qualitat es pot contemplar el joc elemental de les emocions en els esportistes de totes menes. Els que practiquen el futbol, el criquet, el golf, el beisbol, en definitiva els practicants de les cent trenta-una varietats d'esports, tots somien dia i nit igual que ho fa l'alpinista. Els prodigis esferoides són immortals cadascú en la seva localitat. El lloc torna a l'heroi amb el fet culminant del moment en què es va colpejar un objecte rodó i inanimat amb una gràcia extrema; i tot el reguitzell de caçadors, a un munt de països, els homes que cacen peixos i aus i bèsties de tota mena, des de perques fins a serps d'aigua, des de faisans molsuts fins a aloses menudes o tords, des de cérvols manyacs fins a bèsties ferotges, tots els caçadors somien a matar animals, ja siguin grossos o xics, dòcils o rabiüts. Per a l'esportista, l'esport és una part de la seva experiència emocional, igual que l'alpinisme ho és per a l'alpinista.

Així doncs, podem distingir emocionalment un alpinista d'un esportista?

La gran majoria d'homes són artistes, en algun sentit; alguns són actius i creatius, i d'altres en participen de manera passiva. No cal dir que els que creen difereixen d'alguna manera fonamental dels que no creen, però tots ells tenen aquest impuls artístic en comú: tots desitgen l'expressió pel cantó emocional de la seva naturalesa. El comportament dels que són lleials a les formes més elevades d'Art ho demostra clarament. On es veu millor potser és en el teatre, la dansa i la música. Els artistes no són només els que actuen, també ho són els que s'emocionen amb les seves actuacions. Els artistes, en aquest sentit, no es diferencien entre ells pel poder d'expressar les emocions, sinó pel poder d'experimentar les emocions de què està fet l'Art. Això es pot observar quan parlem de persones com a artístiques, encara que no tinguin cap intenció de crear Art. Els alpinistes arrogants són tots artístics, amb independència de qualsevol altra consideració, perquè cultiven experiències emocionals pel simple fet de cultivar-les; i els esportistes també ho són pel mateix motiu. No és paradoxal dir que tots els esportistes (els de debò, vull dir) són artístics; es tracta d'aplicar el terme amb lògica, com cal. Una gran part de la raça humana està així coberta per un epítet generalment confús i especialitzat, com ha de ser. No hi ha cap diferència entre l'individu que de manera general es considera artístic i l'esportista que se suposa que no ho és tant. Al contrari, l'esportista és una mena d'artista molt recognoscible. Des del moment en què es persegueix un plaer, no només pel seu valor nominal, com el persegueix en aquest moment la cuinera de baix, que xerra amb el peixater mentre sé que hauria d'estar untant el corró, no de la manera més senzilla sinó amb algun objectiu més remot i emocional, forma part de la naturalesa de l'Art. Aquesta distinció es pot observar fàcilment en el món dels esports. Assenyala la diferència entre aquell a qui el satisfà remar amb barca perquè li agrada fer exercici, o perquè li agrada la sensació d'anar amb barca per damunt de l'aigua, i perquè vol arribar per aigua a un punt concret, i aquell que entrena per fer una cursa; la diferència entre xutar una pilota i jugar a futbol; la diferència entre cavalcar de manera individual per fer salut i cavalcar per sortir amb els gossos. És ben cert que ni l'esportista ni l'alpinista es poden acusar de prendre's el plaer massa a la lleugera. Tots dos són artistes; i el fet que l'alpinista tingui en ment l'experiència emocional no l'allunya ni de l'apassionat del futbol.

Però una cosa és art, i una altra ART. Hi ha artistes de diferents tipus. Sense una classificació o ordre de mèrit exactes, però en general es

distingeixen. Si hi ha les denominades «belles arts» deu ser perquè hi ha altres tipus d'arts que no són belles. L'epítet artístic se sol limitar als que semblen tenir un sentit artístic desenvolupat fins a un cert nivell.

És precisament en fer aquestes distincions que podem calcular el que volíem determinar, el valor de l'alpinisme en tot l'ordre de la nostra experiència emocional. A quina part del sentit artístic de l'home pertany l'alpinisme? A la part que fa que s'emocioni amb la música o la pintura, o a la part que fa que gaudeixi amb cada partit?

En formular aquesta pregunta de cop percebem el golf que divideix l'alpinista arrogant de l'esportista. Ha semblat d'allò més natural comparar un dia als Alps amb una simfonia. Per als alpinistes de la meua mena és totalment comparable; però cap esportista podria dir el mateix del criquet, la cacera o l'esport que fos. Ell reconeix l'existència d'allò sublim en el gran Art i sap, encara que no ho pugui sentir, que la seva manera de remoure el cor és del tot diferent i molt més gran. Però els alpinistes no admeten aquesta diferència en el pla emocional entre l'alpinisme i l'Art. Defensen que hi ha alguna cosa sublim en l'essència de l'alpinisme. Poden comparar el crit de les muntanyes amb la melodia d'una música meravellosa, i la comparació no és ridícula.

Publicat amb el títol «The Mountaineer as Artist»
al *Climber's Club Journal*, el març de 1914.